

Αφιέρωμα στο μακαριστό καθηγητή Χρυσόστομο Σταμούλη, στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...»

/ [Ενορίες](#)

Ο Χρυσόστομος Σταμούλης ήταν ένας άνθρωπος που δίδαξε τη χαρά της κοινωνίας, την τόλμη του διαλόγου και τη βαθιά εκκλησιαστική ταυτότητα. Η ζωή και το έργο του συνιστούν πρόκληση αλλά και παρακαταθήκη για τη σύγχρονη Ορθόδοξη θεολογία και ποιμαντική: να παραμένει πιστή στην αλήθεια της Εκκλησίας, χωρίς να φοβάται τον κόσμο, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο.

Εκδήλωση αφιερωμένη στο **μακαριστό καθηγητή Χρυσόστομο Σταμούλη**, πραγματοποιήθηκε στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστράς

Πειραιώς και στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...», την Δευτέρα 22 Δεκεμβρίου.

Ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Τσιμούρης, Θεολόγος, Εκπαιδευτικός, φιλοξένησε τον **Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεο**, τον **κ. Πέτρο Παναγιωτόπουλο**, Αναπληρωτή Καθηγητή Ηθικής και Κοινωνιολογίας στη Θεολογική Σχολή του Α.Π.Θ. και τον **π. Χρήστο Κούρτη**, κληρικό της Ιεράς Μητροπόλεως Γρεβενών, σε μια συζήτηση με θέμα «Η τέχνη της θεολογίας».

Το αφιέρωμα στον μακαριστό καθηγητή Χρυσόστομο Σταμούλη ήταν μια ζωντανή θεολογική και εκκλησιολογική μαρτυρία για έναν άνθρωπο που υπήρξε βαθιά εκκλησιαστικό πρόσωπο, θεολόγος με παρρησία, ποιμένας με ευαισθησία και δάσκαλος που συνέδεσε τη δογματική θεολογία με τη ζωή. Οι συνομιλητές του αφιερώματος επιμένουν εξ αρχής ότι, μιλώντας για εκείνον, αισθάνονται πως μιλούν για ζωή και όχι για θάνατο, για μια παρουσία που συνεχίζει να εμπνέει την εκκλησιαστική πράξη και τη θεολογική σκέψη.

Κεντρική θέση σε όλο το αφιέρωμα είναι ότι ο Χρυσόστομος Σταμούλης δεν τοποθετήθηκε ποτέ έξω από την Εκκλησία. Ακόμη και όταν ασκούσε κριτική, ακόμη και όταν ο λόγος του ήταν αιχμηρός ή προκλητικός για ορισμένους, αυτή η κριτική δεν προερχόταν από θέση απόστασης ή απόρριψης, αλλά από βαθύ πόνο και αγάπη για τη «μητέρα Εκκλησία». Ο ίδιος αυτοπροσδιοριζόταν σταθερά ως ορθόδοξος θεολόγος, μέλος του εκκλησιαστικού σώματος, και τόνιζε ότι η θεολογία δεν είναι ακαδημαϊκή πολυτέλεια, αλλά τρόπος ζωής.

Η στάση αυτή εξηγεί γιατί πολλοί από τους συνομιλητές αναφέρονται στη βαθιά εκκλησιαστική του συνείδηση: εκκλησιαζόταν, ζούσε την ενορία, συμμετείχε ενεργά στην κοινότητα και αντλούσε από αυτήν την ποιμαντική εμπειρία την έμπνευση για το πανεπιστημιακό και συγγραφικό του έργο. Δεν υπήρξε ποτέ ένας «θεολόγος του γραφείου», αποκομμένος από την πραγματικότητα των ανθρώπων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενοριακή διάσταση της ζωής και της θεολογίας του Χρυσοστόμου Σταμούλη. Στη συζήτηση τονίστηκε η ενορία όχι ως απλός χώρος λατρευτικής συνάθροισης, αλλά ως εργαστήρι ζωής, τόπος σχέσεων, διαλόγου και δημιουργίας. Ο Χρυσόστομος Σταμούλης έζησε την ενορία «εν δράσει», επενδύοντας στους ανθρώπους, ιδιαίτερα στους νέους, στις χορωδίες, στις ομάδες, στην καλλιέργεια κοινοτικού ήθους.

Αναφέρθηκαν χαρακτηριστικά παραδείγματα ενοριών που αναζωογονήθηκαν μέσα από αυτή τη στάση: παιδιά που βρήκαν χώρο έκφρασης, άνθρωποι που ένιωσαν ότι η Εκκλησία δεν τους απορρίπτει, αλλά τους αγκαλιάζει. Η παρουσία ιεραρχών που «έγιναν ένα με τα παιδιά», πίνοντας καφέ και συζητώντας μαζί τους, παρουσιάζεται ως φυσική συνέχεια του πνεύματος που ο Χρυσόστομος Σταμούλης είχε ήδη καλλιεργήσει.

Μία από τις πιο χαρακτηριστικές φράσεις που αποδίδονται στο πνεύμα του Χρυσοστόμου Σταμούλη είναι το «προσλαμβάνω και όχι διορθώνω». Η αρχή αυτή συνοψίζει την ποιμαντική και θεολογική του προσέγγιση: η Εκκλησία δεν καλείται πρωτίστως να διορθώσει τον κόσμο, αλλά να τον προσλάβει, να τον μεταποιήσει,

να του δώσει χάρη Θεού.

Η προσληπτική αυτή στάση δεν σημαίνει άκριτη αποδοχή των πάντων, αλλά βαθύ σεβασμό στην ελευθερία, στον πολιτισμό και στη γλώσσα των ανθρώπων. Γι' αυτό και ο μακαριστός υπογράμμισε τη σημασία του ερωτήματος έναντι της έτοιμης απάντησης. Η θεολογία, κατά τη σκέψη του, δεν είναι σύστημα που κλείνει τη συζήτηση, αλλά δυναμική διαδικασία που ανοίγει δρόμους αναζήτησης.

Ένα από τα πιο παρεξηγημένα στοιχεία της πορείας του Χρυσοστόμου Σταμούλη ήταν η έντονη ενασχόλησή του με την τέχνη, το τραγούδι, τον στίχο και τον πολιτισμό. Ορισμένοι τον κατηγορήσαν ότι «άφησε τη θεολογία στην άκρη». Οι συνομιλητές απέρριψαν κατηγορηματικά αυτή την άποψη, τονίζοντας ότι για τον Σταμούλη η τέχνη δεν ήταν απόσπαση από τη θεολογία, αλλά οδός θεολογίας.

Η Εκκλησία, όπως επισημάνθηκε, πάντοτε προσλάμβανε στοιχεία του κόσμου – ακόμη και την υμνολογία την προσέλαβε ως απάντηση σε αιρετικές πρακτικές – και τα μετέπλαθε σε φορείς αλήθειας. Με τον ίδιο τρόπο, ο μακαριστός προσλάμβανε την τέχνη ως γλώσσα που εκφράζει τα βαθύτερα υπαρξιακά βιώματα του ανθρώπου. Η αναφορά στον Όσιο Σωφρόνιο του Έσσεξ, ζωγράφο πριν γίνει μοναχός, λειτουργεί ως πρότυπο αυτής της σύνθεσης τέχνης και πνευματικότητας.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η συζήτηση γύρω από το πώς ένας

δογματολόγος μπορεί να είναι ταυτόχρονα τόσο ανοιχτός, ποιμαντικός και ελεύθερος στη σκέψη του. Η απάντηση που αναδύεται είναι ότι ο Χρυσόστομος Σταμούλης δεν αντιμετώπιζε το δόγμα ως «μουσειακό αντικείμενο» ή άκαμπτο σύστημα, αλλά ως αρχή ζωής, ως προσανατολισμό ύπαρξης.

Η δογματική θεολογία, όπως τη δίδασκε, δεν αποσκοπούσε στη στείρα γνώση, αλλά στο να δείξει πώς το δόγμα εισέρχεται στη ζωή, πώς φωτίζει την καθημερινότητα, τις σχέσεις, τον πόνο, τον έρωτα και τον θάνατο. Γι' αυτό και οι φοιτητές του συχνά τον θυμούνται ως δάσκαλο που τους απελευθέρωνε από σχήματα και στερεότυπα, χωρίς να τους αποκόπτει από την εκκλησιαστική αλήθεια .

Ο Χρυσόστομος Σταμούλης αναδεικνύεται στο αφιέρωμα ως άνθρωπος του διαλόγου. Διαλεγόταν με τον κόσμο στη γλώσσα του, στο πολιτισμικό του ιδίωμα, στον τρόπο που μπορούσε να κατανοήσει την αλήθεια της Εκκλησίας. Ο διάλογος αυτός δεν ήταν στρατηγική, αλλά στάση ζωής.

Αναφέρθηκε χαρακτηριστικά η εκτίμηση μεγάλων εκκλησιαστικών μορφών για το πρόσωπό του, ως ανθρώπου που θα μπορούσε να συμβάλει σε έναν ευρύτερο διάλογο της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τα σύγχρονα προβλήματα και τις προκλήσεις του κόσμου. Η ποιμαντική του στάση συνοψίζεται στην ικανότητά του να αφουγκράζεται όχι μόνο αυτό που οι άνθρωποι λένε, αλλά αυτό που βαθιά αναζητούν.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στη θεολογική έμφαση του στον έρωτα ως θεμελιώδη κατηγορία της ύπαρξης και της θεολογίας. Ο έρωτας, για εκείνον, δεν ήταν αντίθετος προς την εκκλησιαστική ζωή, αλλά η καρδιά της: η κίνηση προς τον Άλλο, προς τον Θεό και προς τον άνθρωπο. Σε συνάφεια με αυτό, ο θάνατος δεν αντιμετωπιζόταν ως τέλος, αλλά ως πέρασμα, ως υπαρξιακό ερώτημα που φωτίζεται από τη σχέση και την ανάσταση.

Η εικόνα των «κελιών που γίνονται κελιά προσευχής» – ακόμη και σε χώρους όπως οι φυλακές – λειτουργεί συμβολικά: ακόμη και στο πιο σκοτεινό σημείο μπορεί να ανοίξει μια χαραμάδα φωτός, αρκεί ο άνθρωπος να αφεθεί στην κίνηση της Εκκλησίας προς αυτόν .

Το αφιέρωμα ολοκληρώθηκε με μια έντονη αίσθηση ελπίδας και συνέχειας. Οι μαθητές, οι συνεργάτες και τα «παιδιά» του Χρυσόστομου Σταμούλη εκφράζουν την επιθυμία και τη δέσμευση να συνεχιστεί το έργο και το πνεύμα του: μια Εκκλησία που δημιουργεί, που χαίρεται, που δεν εγκλωβίζεται στη γκρίνια και στον αποκλεισμό, αλλά ανοίγει χώρο για τον άλλον.

Ο Χρυσόστομος Σταμούλης ήταν ένας άνθρωπος που δίδαξε τη χαρά της κοινωνίας, την τόλμη του διαλόγου και τη βαθιά εκκλησιαστική ταυτότητα. Η ζωή και το έργο του συνιστούν πρόκληση αλλά και παρακαταθήκη για τη σύγχρονη Ορθόδοξη θεολογία και ποιμαντική: να παραμένει πιστή στην αλήθεια της Εκκλησίας, χωρίς να φοβάται τον κόσμο, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο.

